

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

BOEKEN

THE MARRIAGE CLINIC; CASEBOOK

Julie Schwartz Gottman, ed. (2004).
New York/London: Norton & Co, 237
pp. \$ 32,00, ISBN 0-393-70413-0

Dit boek met gevalsbeschrijvingen biedt een levendige en inspirerende inblik in de keuken van Gottmans Method of Couples Therapy (GMCT). Enige jaren geleden besprak Justine van Lawick in *Systeemtherapie* (2002) deze therapievorm voor partnerrelaties, zoals beschreven in *The Marriage Clinic, a Scientifically Based Marital Therapy* (Gottman, 1999). De basis voor deze methode wordt gevormd door de uitkomsten van grondige, longitudinale onderzoeken naar het onderscheid tussen succesvolle partnerrelaties en relaties die eindigen in een scheiding. Een aantal veelvoorkomende vooronderstellingen over aspecten die een partnerrelatie goed dan wel slecht laten verlopen, zijn door het groots opgezette onderzoek niet bevestigd. Het adagium 'voor wat hoort wat' bleek eerder te correleren met ongelukkige huwelijken dan met geslaagde; metacommunicatie is niet noodzakelijk voor een goede relatie en de meeste scheidingen worden niet veroorzaakt door een buitenechtelijke relatie maar door zich niet meer geliefd voelen, emotionele verwaarlozing en eenzaamheid.

Gottman ontwikkelde een therapie waarin vooral aandacht wordt geschonken aan het bevorderen van positieve en het reduceren van destructieve interacties, aan de interne beeldvorming van de partner en de gekoesterde verwachtingen van elkaar, en aan de wijze waarop conflicten worden aangegaan en afgewikkeld. Daarnaast stelde hij richtlijnen op voor de startfase en voor

het therapiecontract inclusief de gezamenlijke formulering van de noodzakelijke aandachtspunten. Tevens presenteerde hij een aantal interventiemethoden en een follow-up procedure, die moet voorkomen dat bereikte resultaten al snel weer verloren gaan en men terugvalt in oude stellingen.

Vijf jaar na het verschijnen van het boek over de GMCT kwam als vervolg dit *casebook* op de markt. In een inleidend hoofdstuk schetst Julie Schwartz Gottman de uitgangspunten en belangrijkste interventies. Daarna volgen dertien hoofdstukken van evenzeveel auteurs die aan de hand van een casus illustreren hoe zij met deze aandachtspunten aan het werk zijn geweest, met uiteenlopende partnerproblematieken. Zo komen aan de orde huishelijk geweld, buitenechtelijke relaties, depressie, borderline problematiek, seksuele disfunctie, emotioneel afstandelijke koppels, stiefgezinproblematiek en ouderschapsproblemen. Tevens zijn er hoofdstukken gewijd aan het effect van deze therapie op de therapeut zelf, het gebruik van metaforen, de toepassing van marathonsessies, de combinatie van psychodynamische partnerrelatietherapie en GMCT en de terugvalpreventie door halfjaarlijkse follow-up sessies gedurende twee jaar.

Vrijwel alle hoofdstukken bieden interessant materiaal en zijn vlot geschreven met goed gekozen casuïstiek. Alleen het stuk over metaforen is erg vlak. Verschillende bijdragen troffen mij in het bijzonder. In die van Cynthia Ervin over het effect van GMCT op het evenwicht van de echtpaartherapeut herkende ik veel van de onzekerheden die ook mij bekruipten in het werken met problematische paren. Tegelijk illustreert zij het houvast dat Gottmans begrippen en interventiemogelijkheden bieden.

In diverse hoofdstukken komt Gottmans interventie getiteld *dream-within-conflict* aan de orde, onder andere bij Connie Feutz

in haar weergave van werken met een emotioneel afstandelijk koppel. Maar vooral in de bijdrage van Trudi Sackey over haar omgaan met stiefgezinsproblemen werd ik getroffen door de kracht van deze interventie. Als er weer voldoende vertrouwen en affectie is teruggekeerd in de problematische relatie tussen de partners, komt er ruimte om te werken aan een kernconflict tussen de partners. Ieder van hen gaat dan de partner interviewen over wat er aan de orde is in zijn of haar positie in het conflict, welke achterliggende idealen, verwachtingen, angsten en behoeften er meespelen. Geen discussie daarover, maar puur vragen en luisteren. Telkens komen er dan oude ervaringen in het gezin van oorsprong of in eerdere relaties naar voren, veelal met bijbehorende emoties. Dit wederzijds interviewen leidt tot toegenomen begrip en meer openheid en ruimte voor conflictoplossing zonder gezichtsverlies.

Zeer verhelderend vond ik ook het hoofdstuk van Maureen Sawyer, zelf eerst opgeleid in de psychodynamische partnerrelatietherapie en daarna de GMCT. Zij vergelijkt indringend deze twee benaderingen: GMCT is primair dyadisch, de therapeut fungeert als coach, als trainer, in tegenstelling tot de psychodynamische therapie die triadisch is: de therapeut vormt door zijn houding en aandacht voor de overdracht onderdeel van het therapeutisch systeem. GMCT is veel sterker gestructureerd, met bijvoorbeeld een zeer gestructureerd intakeprotocol en een behandelingscontract, maar ook door de wijze van signaleren en het gebruiken van oefeningen tijdens de sessies. Veiligheid en geruststelling bieden is bij GMCT een taak van de partners zelf – de therapeut reikt wel middelen daarvoor aan. Bij de psychodynamische therapie vervult vooral de therapeut de rol van opvang en veiligheidbieder, het *containen*. Het laatste hoofdstuk, van Michael Clifford,

over de betekenis van de follow-up procedure, is ook zeer belangrijk. Zeer gericht wordt het probleem aangepakt dat het verworvene tijdens de partnerrelatietherapie globaal in 70% van de gevallen nadien weer verloren gaat en het huwelijk toch met een scheiding eindigt. De, overigens beperkte, getalsmatige check hoe het GMCT-paren met een twee jaar follow-up periode van halfjaarlijkse sessies vergaan is, laat een veel positiever beeld zien.

GMCT laat zich goed plaatsen in het kader van werken volgens een protocol en is gestoeld op veel onderzoek; uitvoerig is onderzocht welke ingrediënten essentieel lijken te zijn voor een goede partnerrelatie. De vertaling daarvan in een therapeutische aanpak, met inbegrip van een zeer uitgewerkte intakeprocedure, is helder en consistent, terwijl er ook, zoals uit de vele voorbeelden blijkt, genoeg ruimte blijft voor het inbouwen van andere interventiemogelijkheden wanneer de therapeut die als effectief beschouwt. Maar snel en kort kan men de therapie niet noemen. Meestal is in de besproken cases de behandelduur een jaar of langer, de follow-up van twee jaar buiten beschouwing gelaten. Dat doet overigens heel organisch aan.

Dit *casebook* biedt de relatietherapeut veel inspiratie én stof tot nadenken. Voor een goed en gedetailleerd begrip van de Gottman Method Couples Therapy raad ik echter het raadplegen van Gottmans publicatie uit 1999 aan. Het inleidende hoofdstuk van Julie Schwartz Gottman is daarvoor te gecompliceerd en globaal.

Han Blankstein

Literatuur

- Gottman, J.M. (1999). *The marriage clinic: A scientific based marital therapy*. New York/London: Norton & Co.
- Lawick, J. van (2002), recensie van de Marriage Clinic. *Systeemtherapie*, 14, 1, 46-49.